

Wijziging van de Wet inburgering 31791

Bijdrage ChristenUnie-senator Roel Kuiper, mede namens de SGP,

Meneer de voorzitter,

Het Wetenschappelijk Instituut van mijn partij heeft dit najaar een publicatie uitgebracht over de komst van de Islam en de integratie van moslims in ons land, *Voorwaarden voor vrede*. Daarin worden onder meer de volgende uitgangspunten naar voren gebracht.

1. Van ‘nieuwe Nederlanders’ mag een stevige inspanning worden gevraagd om zich een plaats te verwerven in onze samenleving. Bovendien willen wij geen parallelle samenlevingen, enclaves van mensen die zich wezenlijk niet verbinden met onze samenleving. Gevraagd mag worden het ‘contract’ – liever spreek ik van ‘verbond’ – aan te gaan met onze samenleving. Daarvoor moet je wat doen en dat mogen we van nieuwkomers verwachten.
2. Laten we erkennen dat we onze samenleving al een behoorlijke draaglast hebben opgelegd, een draaglast die voor sommigen al te zwaar is. Vooral de bevolking van de oude binnensteden dragen deze last. Maar ook breder leeft de vraag hoeveel een land kan hebben als het gaat om het inpassen van mensen met een andere culturele achtergrond. Laten we ook erkennen dat de zorg over het culturele aanpassingsvermogen oprecht is – niet voortkomt uit xenofobie - en ook geadresseerd moet worden.
3. Willen we in Nederland verder komen met de feitelijke integratie van met name moslims dan moeten we iets gaan doen aan de instroom. Dit land heeft rust nodig om de problemen die er zijn te verwerken. Daar past niet bij dat via huwelijksmigratie mensen ons land binnen komen met een zeer laag opleidingsniveau en met een zeer grote afstand tot onze cultuur. Deze instroom, die nog altijd doorgaat (minstens 20% van de Turken en Marokkanen haalt een huwelijkspartner uit het land van herkomst, daarnaast is er nog de ‘België-route’) wordt door velen niet meer begrepen.

Laten we vanuit deze uitgangspunten nu kijken naar de nieuwe Wet inburgering. Die wet gaat in feite over het overbruggen van de culturele afstand en het versterken van de basiskwalificaties om in Nederland te slagen. Nu heeft de minister ons onlangs tevens gediend met een ‘integratiebrief’ (17 november 2009). Vorige week is daarover aan de ‘overkant’ gedebatteerd, althans ik begreep uit de media dat de minister *wilde* dat er over werd gedebatteerd, hoewel de brief op de agenda stond. De minister ziet dus graag een discussie ontstaan over zijn visie en het lijkt me daarom goed die brief vandaag te betrekken bij ons debat over de wijziging van de Wet inburgering.

MdV, de nieuwe Wet inburgering regelt een aantal zaken om de wet beter uitvoerbaar en effectiever te maken. Dat doel steunen wij. Inburgering is een buitengewoon belangrijk traject om allochtone nieuw- en oudkomers vertrouwd te maken met de taal en het functioneren van onze samenleving. Voor sommigen is het een eye-opener, soms zelfs een bevrijding uit een leven binnenshuis. De minister noemt dit ergens een ‘welkomscadeau’ en dat is het ook. De Nederlandse staat reikt de hand naar ‘nieuwe Nederlanders’ met een pakket dat zowel alfabetiseringscursussen als een Persoonlijk Inburgeringsbudget bevat. En dan spreek ik nog niet van de taalcoaches, de duo-projecten, de duale trajecten, de mogelijkheden in te burgeren op het werk. Daarenboven moet het aantal inburgeraars omhoog willen we onze streefcijfers halen. De Nederlandse overheid doet dus heel veel en dat is in haar te prijzen. Het kost ook

heel veel. Gemeenten krijgen 6.000 Euro voor een inburgeraar. Juist in het licht van deze inspanningen is het van belang te wijzen op de verplichting die rust op nieuwkomers zelf. Zij moeten bewegingen maken in de richting van de samenleving. Ook de samenleving als geheel moet bewegen en zich gastvrij opstellen om dit 'verbond' van samenleven met elkaar te doen slagen. Laat ik wat hier aan de orde is nu eens confronteren met de drie uitgangspunten die ik formuleerde.

In de eerste plaats is inburgering geen vrijblijvende zaak, zoals de minister stelt, maar een keuze voor Nederland en voor het meedoen in de samenleving. Dat we mensen confronteren met een inburgeringsplicht is goed en werpt ook vruchten af. Wij steunen de verbetering van de gewijzigde wet om dat mogelijk te maken. Dat we termijnen handhaven en mensen aanschrijven om de cursus te volgen is van belang. De vraag doet zich wel voor wat we gaan doen als mensen de cursus niet halen. Gemeenten geven nu al vrijstellingen, maar als de cursus niet gehaald wordt en we ook na een verlengd traject mensen niet voorbij het examen krijgen, zullen we ook over sancties moeten nadenken. Hoe zien die er uit, volgens de minister? Een andere dimensie van verplichting betreft de vraag wat van burgers in Nederland gevraagd wordt in het kader van burgerrechten en burgerplichten. Dit kabinet is bezig een Handvest voor burgerplichten te maken. Hoe functioneert dit in het kader van de inburgeringstrajecten? .

In de tweede plaats wil ik iets zeggen over de verplichting die op de samenleving rust. Iedere samenleving heeft normale procedures voor het ontvangen van nieuwkomers, zoals een gezin die extra gasten aan tafel heeft. Dan is het inschikken en opschuiven, maar ook welkom heten en introduceren. Inburgering ziet op participatie, meedoen in een samenleving die we samen vorm geven. Maar die samenleving heeft al een behoorlijke draaglast te torsen. Met het oog daarop is het van belang de tijd te nemen voor inburgering en integratie en daarbij, waar mogelijk, burgers met elkaar in verbinding te brengen. Dit land heeft rust nodig om te verwerken wat we nu al aan uitdagingen hebben. De inburgeringscursus biedt daarvoor op zichzelf de nodige kansen, maar dit kan nog breder worden getrokken. Ik ben blij dat de minister in de integratiebrief de mogelijkheden van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning noemt. Ik heb daar al eerder om gevraagd. De WMO is een prachtige wet die de samenleving probeert te activeren en tot participatie te bewegen. Dat is een verantwoordelijkheid die bij burgers ligt, maar wel de ondersteuning behoeft van overheden. U bent ook minister van Wijken, maar m.i. mist u hier nog een kans. In uw voortgangsrapportage 'Aanpak wijken' (30995, brief 21 oktober 2009) zegt u dat de problemen in de wijken 'gezamenlijk' moeten worden aangepakt en u verwijst dan dóór naar de integratienota. Maar daar hebt u het dan vooral over wonen en werken in de wijk. Dat wat burgers zelf kunnen doen, blijft buiten beeld. Maar burgers kunnen natuurlijk heel wat als het gaat om het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid. De Wmo biedt een kader om aan de slag te gaan in de lokale samenleving. Wordt er bijvoorbeeld gedacht aan duale trajecten op gebied van vrijwilligerswerk en de inzet van Vrijwilligerscentrales om mensen toe te rusten voor werk in de samenleving. Wanneer we gaan zien dat nieuwe Nederlanders zich echt inzetten voor hun wijk en buurt en voor de kwaliteit van de samenleving als geheel, als we zien dat zij kiezen voor Nederland, zal ook de acceptatie groeien in de samenleving, hopelijk ook bij hen die in migranten vooral vreemde kostgangers zien vanuit een vreemde cultuur.

In de derde plaats wil ik daarom wijzen op het belang van de vermindering van de instroom van nieuwe Nederlanders die helemaal beneden aan de ladder moeten beginnen, mensen die de taal nog helemaal moeten leren, die de hooggedifferentieerde samenleving van West-Europa niet begrijpen en die bovendien zelf weinig onderwijs hebben genoten. Willen we met

de mensen die nu in ons land zijn en hebben gekozen voor dit land een samenleving inrichten, dan moeten we niet tegelijkertijd groepen binnenlaten met wie dit proces telkens weer van voren af aan begint. Dan groeien we ook als samenleving niet. Dit betekent geen slot op de deur of een pleidooi voor gesloten grenzen. Binnen Europa kennen we een vrij verkeer van personen. Voor politieke vluchtelingen is er altijd plaats. Maar we zijn niet zondermeer gehouden mensen het land binnen te laten van wie we niet weten of ze een bijdrage aan onze samenleving kunnen leveren. Ik doel hier op het verder beperken van huwelijksmigratie. Zijn we op dat punt niet nog te aardig voor elkaar? Hoe kan het eigenlijk dat het in Turkse en Marokkaanse kring, zij het bij een minderheid, een gangbaar gebruik is een bruid te halen uit het land van herkomst? Is dat 'kiezen voor Nederland'? De minister wil als voorwaarde voor gezinsvorming een opleidingseis stellen aan de partner in Nederland en dit bij de Europese Commissie als voorstel indienen, zo lees ik in de kabinetsaanpak 'huwelijks- en gezinsmigratie' (32175, brief 2 oktober 2009). Maar het gaat er toch juist om dat de partner uit het land van herkomst voldoende in huis moet hebben om te kunnen slagen in onze samenleving? Het uitgangspunt moet zijn dat iemand een positieve bijdrage kan leveren aan onze samenleving, niet op termijn, na een moeizaam traject waarbij de Nederlandse samenleving via inburgering heel veel te investeren heeft, maar spoedig na binnenkomst. Als Turkse of Marokkaanse mensen graag willen trouwen dan is dat heel mooi, maar dan betekent hun keuze voor Nederland dat zij rekening houden met de inspanning die het onze samenleving kost om nieuwkomers een plek te geven. Inschikken en opschuiven kun je niet eindeloos doen. Dat leidt tot irritatie. Er mag dus iets gevraagd worden van de aanstaande huwelijkspartner, als deze uit een niet-Europees land komt, méér dan de beheersing van wat gebroken Nederlands, en het moet duidelijk zijn dat de nieuwkomer iets bij te dragen heeft aan onze samenleving. M.i. ontkomen we er niet aan nadere eisen te stellen aan de partner in het land van herkomst, opleidingseisen bovenal, en ik overweeg een motie op dit punt om de minister een steun in de rug te geven om steviger beleid te maken..